

Lublin, 23 lipca 2019 r.

Dr hab. Kinga Ewa Machowicz, prof. KUL
Wydział Nauk Społecznych
Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II

Recenzja rozprawy doktorskiej mgr Magdaleny Dubis pt. „Starosta i Prezydent Miasta w strukturze powiatów ziemskich i grodzkich”

Wykonując uchwałę Rady Wydziału Politologii UMCS z dnia 14 czerwca 2019 r. przedstawiam recenzję rozprawy doktorskiej Pani mgr Magdaleny Dubis pt. „Starosta i Prezydent Miasta w strukturze powiatów ziemskich i grodzkich”.

Uwagi ogólne

Dysertacja przedstawiona mi do recenzji została napisana na Wydziale Politologii UMCS pod kierunkiem naukowym prof. dr. hab. Grzegorza Janusza. Promotorką pomocniczą była dr Katarzyna Radzik-Maruszak. Podjęty temat jest aktualny i ważny z perspektywy rozwoju nauki. Praca ma charakter teoretyczno-empiryczny. W części teoretycznej przeważają elementy politologiczne, chociaż jak słusznie zauważa Doktorantka, rozprawa ma cechy opracowania interdyscyplinarnego. W dysertacji poruszane są bowiem zagadnienia będące przedmiotem zainteresowania nauk prawnych, a nawet nauk o zarządzaniu i jakości. Część empiryczną stanowi natomiast opracowanie wyników badań przeprowadzonych na terenie dwu powiatów krośnieńskich. Zakres badania musi być zatem skonfrontowany z tytułem rozprawy. Tytuł ten sugeruje, że jest to praca zawierająca treść teoretyczną, a jeśli przeprowadzono badania empiryczne, to są one reprezentatywne z uwzględnieniem skali samorządu terytorialnego. Z tego powodu należałoby szczegółowo uzasadnić, dlaczego wybrane do badania powiaty stanowią grupę reprezentatywną. Jeżeli zaś intencją jest przeprowadzenie badań wyłącznie w obu powiatach krośnieńskich (na co wskazuje sposób sformułowania we wstępie celu rozprawy), to zamysł ten powinien znaleźć swoje odzwierciedlenie w tytule dysertacji.

Rozprawa jest opracowaniem dość obszernym, składającym się z wykazu wybranych skrótów, wstępu, sześciu rozdziałów, zakończenia, wykazu tabel i wykresów, bibliografii, netografii i aneksu. Bibliografia wykorzystana w rozprawie ilościowo jest wystarczająco obszerna. Składają się na nią: akty prawne i orzecznictwo sądowe, monografie, artykuły

w czasopiśmie naukowych, opracowania zbiorowe, dane statystyczne oraz inne źródła. Wykorzystanie dobranej literatury naukowej należy ocenić jako prawidłowe z zaznaczeniem jednak, że wśród wyselekcjonowanych pozycji brakuje opracowań obcojęzycznych. Przygotowanie reformy samorządowej w Polsce nie obyło się bez analizy zalet i wad rozwiązań funkcjonujących w innych państwach. Analizy te prowadzono również w oparciu o wskazania wynikające z zagranicznych publikacji naukowych. Wykorzystanie takich pozycji w rozprawie pozwoliłoby na ukazanie tematu w szerszym kontekście.

Generalnie cezurę początkową wyznacza utworzenie w 1999 r. powiatu w strukturze samorządu terytorialnego. Jednocześnie ze względów praktycznych część rozważań prowadzono z przekroczeniem tej cezury. Doktorantka trafnie odstąpiła też od ścisłego określenia cezury końcowej. Rozwiązanie to zostało podyktowane złożonością sytuacji wynikłej ze zmian ustawodawczych wydłużających czteroletnią kadencję władz powiatu do lat pięciu.

Ocena treści rozprawy

Ambitnie oraz interesująco sformułowanym celem rozprawy jest określenie najważniejszych standardów prawnych oraz organizacyjnych w wykonywaniu funkcji starosty i prezydenta miasta na prawach powiatu i skonfrontowanie tak skonstruowanego modelu ze stanem praktyki na przykładzie powiatów krośnieńskich. W toku przeprowadzonych badań teoretycznych i empirycznych założony cel pracy został zrealizowany. Istotną zaletą rozprawy jest przejrzysta i konsekwentnie zaplanowana struktura poszczególnych rozdziałów oraz spójne wywody. Pozytywnie na precyzję i jasność dociekań wpływają syntetyczne podsumowania rozdziałów pracy.

Przedmiotem rozważań w rozdziale I jest historyczne, polityczne i prawne tło kształtowania się powiatów grodzkich i ziemskich. Rozdział ten wzbogacono określeniem konsekwencji funkcjonowania miast w strukturze powiatu grodzkiego i starań polskich miast o jego uzyskanie.

W rozdziale II zawarto analizę ról przewidzianych dla starosty na gruncie prawa administracyjnego, cywilnego i prawa pracy. Istotne jest podjęcie próby skatalogowania okoliczności przesądzających o postrzeganiu starosty jako lidera lokalnego. Zauważyć przy tym wypada, że przygotowywanie rozprawy doktorskiej w dziedzinie nauk społecznych powinno odbywać się z poszanowaniem uporządkowanej terminologii, która nie powoduje wątpliwości w różnych dyscyplinach a nadawanie pojęciom nieco zmienionych znaczeń powinno być uzasadniane. Dlatego pewne zastrzeżenia może budzić zamienne stosowanie

określeń takich jak: „menedżer”, „lider”, „przywództwo”. W omawianym rozdziale zarysowano również zmiany legislacyjne wpływające na wykonywanie funkcji starosty po reformie postępowania administracyjnego w 2017 r.

W rozdziale III „Zadania prezydenta miasta na prawach powiatu” rozważono zmiany ustawodawcze prowadzące do umocnienia pozycji prezydenta miasta. Jednocześnie wskazano na brak rozwiązania systemowego w zakresie konsekwencji procesowych dla powiatu grodzkiego w sytuacjach, gdy zachodzi konieczność rozstrzygnięcia zasadności wyłączenia prezydenta miasta i upoważnionych przez niego pracowników z udziału w określonych sprawach.

W rozdziale IV Doktorantka wykazała wiedzę teoretyczną prawidłowo rozróżniając i konsekwentnie stosując pojęcia nadzoru i kontroli. Rozdział ten został wzbogacony o analizę sytuacji, w jakiej może znaleźć się starosta w wyniku stwierdzenia nieprawidłowości w jego działaniu.

Rozważania zawarte w rozdziale V zostały zogniskowane wokół funkcji aktów normatywnych stanowiących przez starostę i prezydenta miasta w sferze wewnętrznej, specyfiki wydawanych aktów administracyjnych, zawierania porozumień administracyjnych, umów cywilnoprawnych, działalności społeczno-organizatorskiej oraz podejmowanych przez starostę czynności materialno-technicznych. W omawianym rozdziale zawarto dociekania dotyczące obu powiatów krośnieńskich.

Rozdział VI zawiera analizę społeczno-polityczną Miasta Krosna i Powiatu Krośnieńskiego. W rozdziale przedstawiono również opis i wyniki przeprowadzonych badań własnych oraz wyciągnięte na ich podstawie interesujące wnioski dowodzące umiejętności analitycznego myślenia i formułowania naukowych ocen.

Zasadnicza teza dysertacji brzmi: „wprawdzie wykonywanie funkcji starosty i prezydenta miasta na prawach powiatu w specyficznej sytuacji powiatu grodzkiego i ziemskiego z siedzibą w Krośnie następuje w sposób legalny i sprawny, jednak zmiany w otoczeniu prawnym (większa spójność legislacyjna) oraz większe poczucie apolitycznego przywództwa spowodowałyby ich większą efektywność i bardziej odpowiadałoby na postulat zbliżenia władzy do obywatela (s. 8). Sedno przytoczonej tezy (z zastrzeżeniem poczynionym w kolejnym akapicie) zostało pozytywnie zweryfikowane w rozprawie.

Podstawę opracowania rozprawy stanowiły m.in. „Wyniki badań ilościowych i jakościowych przeprowadzonych w formie ankiety i pogłębionego wywiadu z obywatelami korzystającymi ze Starostwa Powiatowego i Urzędu Miasta w Krośnie oraz wywiadów przeprowadzonych z wybranymi naczelnikami poszczególnych wydziałów tych urzędów,

a także samych obecnych i byłych samorządowców wykonujących funkcje starosty i prezydenta” (s. 9). Z obowiązku recenzenckiego wypada zauważyć, że metryczka badania nie zawiera odniesień do kategorii obywatelstwa, a w tekście samej dysertacji nierzadko Doktorantka posługuje się sformułowaniem „mieszkańcy”. Dlatego zakładam, że w istocie rzeczy Autorka rozprawy posługuje się raczej potocznym rozumieniem a nie prawnym znaczeniem pojęcia „obywatel”. Jednak z już wcześniej opisanych przyczyn należałoby posługiwać się o wiele bardziej trafnym w omawianym kontekście określeniem „mieszkańcy”.

Sformułowane problemy badawcze oraz postawione hipotezy przesądziły o zastosowanych metodach badawczych: metodzie instytucjonalno-prawnej, teoretyczno-prawnej, dogmatyczno-prawnej, historyczno-prawnej, systemowej, metodzie analizy decyzyjnej i metodzie porównawczej na małych n. W części empirycznej zastosowano metody behawioralne: jakościowe badania ankietowe oraz pogłębiony wywiad. Wskazane metody zostały prawidłowo wykorzystane doprowadzając do weryfikacji hipotez i rozwiązania zidentyfikowanych problemów badawczych.

Strona edytorska rozprawy

Dysertacja została starannie przygotowana nie tylko od strony merytorycznej, ale także edytorskiej. Choć w rozprawie występują potknięcia językowe i nieściśłości w zapisach bibliograficznych (jak w przypadku tomu czasopisma naukowego pod red. K. Popik-Chorażak, której nazwisko w rzeczywistości brzmi Popik-Choraży), to jednak Doktorantka dysponuje wystarczająco dobrym warsztatem badawczym.

Wniosek

Podsumowując należy stwierdzić, że przedstawiona mi do recenzji rozprawa doktorska stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego oraz wykazuje ogólną wiedzę teoretyczną Doktorantki w zakresie kilku dyscyplin nauk społecznych (przede wszystkim nauk o polityce i administracji, w nieco mniejszym stopniu nauk prawnych oraz nauk o zarządzaniu i jakości). Mgr Magdalena Dubis jest również przygotowana do samodzielnego prowadzenia badań naukowych. Uwagi wskazujące nieco słabsze elementy rozprawy tego przekonania nie zmieniają. Rozprawa spełnia wymogi stawiane pracom doktorskim w art. 13 ustawy z dnia 14 marca 2013 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki, j. t.: Dz.U. z 2017 r. poz. 1789 ze zm. w zw. z art. 174 ust. 2 ustawy

z dnia 3 lipca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, Dz. U. z 2018 r. poz. 1669 ze zm. Z opisanych powodów wnoszę do Rady Wydziału Politologii UMCS o dopuszczenie mgr Magdaleny Dubis do kolejnego etapu przewodu doktorskiego.

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Julia', with a long horizontal stroke extending to the right.